

ציונות של ציונות

בל יימחה על ערכיותה ומוסריותה של הציונות. אירוע שני קשור בתביעה לשלול סיוע הומאני מיהודי רוסיה שאינם מבקשים להשתקע בישראל, אלא לבנות חיייהם מחדש בארץ זרה. תביעה זו משמעותה הפקרתם של יהודים שכל חטאם הוא בהיעדר רצונם לעלות לישראל. וקשה שלא לתמוה אם הציונות היא מכשיר לעידוד עליית יהודים לישראל — או לכפיית עלייה.

כל התומך בהטלת סנקציה על פליט יהודי המסרב לעלות לישראל שומט את הקרקע מתחת להנחה שמדינת ישראל הוקמה כדי לשמש פתרון למצוקת העם היהודי, וקובע שהעם היהודי קיים כדי לשמש פתרון למצוקתה של מדינת ישראל.

תוצאתה של היהדות אינה העלייה לישראל. תמיצתה של היהדות בפרקים ההומאניים שביסודיה. מדינת ישראל, אף שהינה בחזקת עולם ומלואו לנו — לתושביה — הינה סמל ואמצעי במאבק להצלת יהודים. עם זאת אין יהודי שאינו רואה בישראל האמת צעו להצלתו בבחינת שולל יהדותו, או מבטל את חובת הערבות ההדדית שהיא ממאפייני היהדות. הנסיון להעניש יהודי הבוחר לקיים יהדותו מחוץ לישראל הינה כפירה ביהדות וממילא הצגת סימן שאלה לגבי מהותה של הציונות.

דומה שבשני אירועים אלה באה לידי ביטוי התכונה הבולטת ביותר שפגעה ביהדות ובישראל בכללה, והיא האטימות. הפראגמאטיזם ושמו הוביל לציונות שבהיס-תמכות על פורמאליזם יבש, ופריסתם של ערכים הומא-

אילו עסקו משתתפי הקונגרס הציוני הכ"ט בתכנים ועקרונות מוסריים באותה דבקות בה נלחמו על נתחים מעוגת הכבוד והשררה — אולי היה נמנע מתן סטירת לחי עצמית נוספת לציונות, וייתכן שזו הייתה מצליחה לחרוג מן המרכאות בהן נכבלה מזה דור. שני אירועים הקשורים בקונגרס מצביעים, אולי יותר מכל, על פשיטת הרגל הפוקדת את התנועה הציונית, ובשניהם הצדקנות והעביעות מכסות ערווה רעיונית ומוסרית.

הראשון קשור בחנינה שבה תורף מינויו של מנכ"ל חדש לסוכנות היהודית, למרות שנתגלה כי הורשע בעת מלחמת הישרור באשמת רצח כפריים ערביים שניכנעו לכוחות צה"ל. אמת היא שהמנכ"ל, שמואל להיס, חונן בידי הנשיא דאז, יצחק בן-צבי, ופשעו נמחק מכל הרשומות. פורמאליזם צודק איפוא מר דולצ'ין שהגן על מנכ"ל, בקובעו כי החנינה מחקה את העבירה מכל וכל. זאת ועוד. מוצדקת גם קביעתו שהמנכ"ל החדש הצטיין בביצוע תפקידיו השונים בסוכנות היהודית. מאחר שאני מכיר את המנכ"ל החדש מתקופת עבודתו בניו יורק, אני יכול להוסיף ולהוסיף על השבחים שנחלקו לו על יעילותו בעבודתו ומסירותו לה.

הבעייה היא שאין די בקביעה העובדתית שמר להיס הצטיין בעבודתו בסוכנות, וגם ראית החנינה כמחיקה סוטאלית של העבירה החמורה אין בה די. שכן החנינה מבטלת את ציון העבירה ברשומות הפורמאליות, אולם אין בה כדי למחוק את המשמעות המוסרית והמצ-פוגית שבמעשה הרצח. סבורני איפוא שהצבת המנכ"ל החדש בחלון הראווה של התנועה הציונית מטילה כתם

ניים וחזון שיחרור למאבק על מאחזי שררה וכיבודים. העסקנים ימשיכו מן הסתם גם בעתיד לדבר במליצות שדופות בפומבי ולרוב בחדרי חדרים על תיקים ותפי קידים, אך הציונות תמשיך להיחנק במרכאותיה.

ד"ר יריב בן-אליעזר * . היא

* ד"ר יריב בן-אליעזר הוא נכדו של דוד בן-גוריון.

לשנות את המערכת!

השיטה פועלת הרחק מעינו הצופייה של הציבור. מה שנעשה בחדרי-החדרים של ועדת המינויים חסוי לחלו-טין ועל הציבור הישראלי לקבל, לראות ולקדש כל מינוי, מבלי שתהיה לו כל אפשרות שהיא לעמוד על טיבו של המתמנה, על כישוריו, על יכולתו לשאת בנטל האחריות הכבדה ביותר במשך עשרות השנים, שבהן יכהן במישורתו זו.

הרי גלוי וידוע הוא ששופט כזה, הזוכה במישרתו הרמה מכוח המלצתה של ועדת המינויים, עשוי, או עלול לחרוץ גורלות של אלפי אזרחים, לשבט או לחסד, במשך שנות כהונתו. השאל אי פעם את עצמו הציבור מהו המכניזם המוביל להמלכת — בפירוש כך — אותם שופטים, אשר בידיהם אצור כוח אדיר, שאין כמותו באף מערכת ממלכתית אחרת במדינתנו.

מהי בעצם יכולתו של הציבור לבקר את דרך מי-נויים של שופטי ישראל — שהיא, כידוע, מודרכת בידי מוקדי הכוח הפוליטי במדינה — או את דרך פעולתם, בהפעילם את מרותם הניתנת להם מכוח החוק על המו-ני בית ישראל. הרי זה כמעט מצחיק: זו הרי מערכת שמבקרת את עצמה.

ענה, משמבקשים לעצמם שופטי ישראל משכורות-על, שאינן מקובלות אף לא בסקטור אחד של מערכת המשפט הישראלית, מותר כבר לשאול בגלוי: מדוע? מהי השררה הזו שאתם נוטלים לעצמכם? נטען, ששופטי ישראל צריכים להיות פטורים מדא-גות פרנסה — ועל כן מן הראוי שיהנו מדרגת שכר כה גבוהה. פן, חלילה, יתפתו שלא למלא את תפקידם כהלכה, או רחמנא ליצלן, כדי שלא יקנאו בפרקליטים המופיעים בפניהם.

אלה טענות סרק. הרי כל פקיד ציבור, המחזיק בידו מטבע תפקידו בכוח רב ביותר, עשוי לטעון טענה דו-מה. מדוע שלאותו פקיד ציבור, שבהינף קולמוס אחד יכול לאשר הלואה של מיליונים לתעשיין היושב מולו, לא יעלו את המשכורת באופן פרופורציונאלי להכנסתו? הנהגת לשירותיו? ובכלל, מן המפורסמות הוא בעו-לם המערבי, שמי ששואף להחזיק במישרה ציבורית, שכבוד וחשיבות כרוכים בה, אינו יכול לקבל את אותו

כל מי שקרא לאחרונה את תביעות השכר של שופ-טי ישראל, או לפחות של נציגותם, לא יכול היה שלא לתמוה הן על הנוסח המעניין-אולטימטיבי והן על עצם ההעזה שבנוסח הדרישה; נכון אומנם שהמדובר בקבוצת עובדים קטנה מאד יחסית, שהכל חרדים לכבודה, אבל השאלה היא האם גם השופטים עצמם חרדים לכבודם הם. או שמה צריך בכלל להציג את השאלה אחרת, תוך ניצול הזדמנות-זו, שהשופטים עצמם זימנו לציבור: האם לא הגיעה השעה לרענן מעט גם מערכת זו, שאת מתכונתה ירשנו לפני שלושים שנה מהשילטון הבריטי. לאחר מלחמת יום הכיפורים נאלצנו, לצערנו, לש-חוט כמה וכמה פרות קדושות, שבקדושתן איש כמעט ולא פיקק עד לשעה שתיים שבחריים ביום ה-6 באוק-טובר 1973. אבל מאז, כמו רוח חדישה עברה הלפה לה על פני כל הארץ ושוב אין איש במדינתנו המוכן לקדש מוסד או גוף כלשהו בעיניים עצומות. טוב שכך הוא. הכל נתון לביקורת ציבורית — באמצעות כלי-התיקשות למיניהם — צמודה ומדוקדקת. שוב אין עוד מערכת הנמצאת מעל ומעבר לרשות של הציבור לבקרה ולבדקה השכם והערב. גם לא מערכת הביטחון, שמאז ראשית ימיה של המדינה היתה אסורה בהצצה. רק מערכת המישפט של מדינת ישראל נשארה בקיפ-אונה. איש אינו מפקפק בטיבה וביכולתה לתפקד כהלכה במדינה מודרנית. איש אינו מבקר את דרך מינויים של השופטים, ואין גוף או מוסד המוסמך לבקר את עצם פעולתה של מערכת זו. שהרי זו מערכת המבקרת את עצמה, מכוח החוק, ואילו הדרגה העליונה, בית-המישפט העליון, פטורה כליל מביקורת שיהא.

וזה מוזר ביותר, אם להשתמש בלשון המעטה. אין איש, כמובן, המפקפק בטהר מידותיהם של המכהנים בהיכלות המישפט שלנו. אבל השאלה הראשונית היא, האם רשאי הציבור לסמוך על מערכת זו בעיניים עצו-מות, מבלי שתופעלנה גם לבניה מערכות הבקרה הצי-בוריות המקובלות כיום, כאמור, לגבי כל מערכת אחרת במדינת ישראל. על זאת, דומה, צריך להשיב בשלילה מוחלטת. ובעיקר נוכח העובדה שיטת המינויים של שופטי ישראל היא שיטה גרועה — ומה שיותר חשוב:

בית-התה של ירח פברואר

צי — ועידת הנשיאים הפיקטיביות של האירגונים הפיקטיביים של יהודי ארצות-הברית, אינה עוסקת בנושא "חסר ערך" כזה, כשהיא מקדישה את כל זמנה לתעמולה הרישמית של ממשלת בגין-ידין-שרון, ולהצי-דקת מעשי הנישול וההתנחלות בשטחים הכבושים. לעומת זאת, מצא אירגון "בני ברית" (סניפו ביש-ראל, נמנע את קיומה של האזכרה לעידוד המאמיני ז"ל), זמן למכביר כדי להזהיר את השחקן הנודע ברט לנקאסטר... מפני מתן חסות לסרט אנטי-נאצי שעסק במיפלגה הנאצית של קליפורניה. הסיבה למחאת האיר-גון: "חסותו של לנקאסטר מעניקה חשיבות למיפלגה הנאצית הבלתי-חשובה."

ועידת הנשיאים האמריקאית והלובי האמריקאי-יהודי בווינגטון — מכשירים לגיטימיים לתמיכה במדי-ניות החוץ של ממשלת ישראל, שלה ימין המרכז או ה"שמאל"; מיכתב גלוי של נשיא מצריים לעיתון אמ-ריקאי במיאמי — התערבות שחנית בענייניהם הפני-מיים של אזרחים אמריקאים בני הדת היהודית.

בית-המישפט העליון של מדינת אילינוי בארצות-הברית קבע, שתהלוכה נאצית עם דיגלי צלב-הקרקס, מהווה "ביטוי לחופש הדיבור" אפילו כשהיא נערכת בפברר שרוב תושביו הם יהודים ניצולי הנוצזיסיד הנא-

"פורנוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה", אמר גי-בורו של המחזה המפורסם "בית התה של ירח או-גוסט", שהוצג על בימת התיאטרון הלאומי, "הבימה", שהציג יותר מפעם אחת גם את "הסוחר מוונציה" של ויליאם שקספיר. מבלי שכונה, "תיאטרון אנטישמי!" תואר שהיה מוכתר בו אילו היה מציג את מחזותיו בערבית ובקאהיר.

שיילוק במצריים — השמצה אנטישמית; "הסוחר מוונציה", ב"הבימה" — מחזה קלאסי. עיתונות ישרא-לית — כלי ביטוי חופשי של דעת הקהל הישראלית; עיתונות מצרית — מכשיר תעמולה שחאני, גועני, נאצי, של הנשיא המצרי.